N° 142. 1860.

MIDDELBURGSCHE COURANT.

Dingsdag 27 November.

F. KLEEUWENS EN ZOON GOES BOEKHANDEL

Deze courant verschijnt des dingsdags, donderdags en zaturdags.
Binnen deze gemeente en Vlissingen geschiedt de uitgave den avond te voren ten 8 ure.
De abonnementsprijs per drie maanden is *f* 3., franco per post *f* 3,40.
De inzending van advertentien kan geschieden tot tien ure des morgens.

UITGEVERS:
DE GEBROEDERS ABRAHAMS.

De prijs van gewone advertentien is 22 cent per regel; van huwelijks, geboorte, doodbekendmakingen enz. van één tot zes regels *f* 1,50, voor elken regel daarboven 22 cent; met 35 cent zegelregt voor elke plaatsing. De betaling geschiedt kontant.
Buitengewoon groote letters worden berekend naar de plaats die zij innemen.

Editie van maandag avond 8 ure.

Aankondigingen

VAN HET RIJK, PROVINCIALE EN GEMEENTEBESTUREN.

AANBESTEDING.

De burgemeester en wethouders van Vlissingen maken bekend, dat op dingsdag den 11 december 1860, des namiddags ten 2 ure, ten raadhuize dier gemeente, in het openbaar en onder nadere approbatie, zal worden aanbesteed:

Het afbreken der voormalige stadsschuur met een gedeelte ringmuur, en het daarstellen eener gasfabriek met directeurswoning, aan de Wijnbergsche kade te Vlissingen.

Van welke aanbesteding de voorwaarden ter lezing liggen, en tegen betaling van f 1 per exemplaar, op franco aanvrage, algemeen verkrijgbaar zijn ter secretarie dier gemeente en bij den gemeentebouwmeester, door wien de aanwijzing in loco zal plaats hebben op maandag den 10 december, des voormiddags van 9 tot 12 ure.

Vlissingen, den 20 november 1860.

De burgemeester en wethouders voornoemd,
J. W. CALLENFELS.
De secretaris,
P. FORBES WELS.

HULPONDERWIJZER.

Zij *die genegen zijn op eene jaarwedde van drie honderd* gulden, te dingen naar de met 1 januarij 1861 vacerende betrekking van **HULPONDERWIJZER** aan de openbare lagere school binnen de gemeente Veere (bij Middelburg, provincie Zeeland), worden uitgenoodigd zich vóór 15 december aanst., met franco brieven aan te melden bij den burgemeester.

Veere, 23 november 1860. De Burgemeester,
SNIJDER.

Die genegen mogten zijn om met den eersten januarij aanstaande, aan de openbare school te Schoondijke, voormalig 4e district van Zeeland, als **HULPONDERWIJZER** werkzaam te zijn, gelieven zich vóór of met den 24 december aanstaande aan te melden bij den heer burgemeester, met opgave van de voorwaarden waarop zij die betrekking zouden willen waarnemen, en of zij bevoegd zijn om onderwijs in de fransche taal te geven, alsmede tot welke godsdienstige gezindte zij behooren.

Schoondijke den 22 november 1860.

Burgemeester en wethouders van Schoondijke,
ANTH. DE HULSTER, voorzitter.
A. DE SMIDT, secretaris.

Binnenlandsche tijdingen.

Middelburg 26 november.

Heden heeft ten raadhuize alhier de verkiezing plaats gehad van leden der kamer van koophandel en fabrieken. Daartoe waren door 51 van de 201 *kiezers stembiljetten ingeleverd.* Herkozen werden de heeren G. J. Sprenger met 49, H. P. den Bouwmeester met 48, J. J. de Kanter met 47, mr. G. N. de Stoppelaar met 45 en D. Dronkers met 44 stemmen, terwijl in plaats van de heeren J. C. le Nobel en J. Tak jr., die bedankt hebben, eene herstemming moet plaats hebben respectievelijk tusschen de heeren B. A. Fokker die 12 en R. C. Engelberts die 8 stemmen bekwam, en de heeren J. Fak Brouwer, die 12 en mr. W. C. Borsius, die 10 stemmen op zich vereenigde.

"Wij vernemen dat volgens art. 63 der wet op de regterlijke organisatie, door het provinciaal geregtshof in Zeeland eene aanbevelingslijst van zes kandidaten is opgemaakt, ter vervulling der vacature van een raadsheer, ontstaan door het overlijden van jhr. [illegible] G. Schorer van St. Philipsland. Zijn wij wel onderrigt, dan komen op die lijst voor de heeren mrs. M. F. Lantsheer, en M. Dobbelaer, leden der arrondissements regtbank alhier, P. Paulus en jhr. C. J. van Nispen tot Pannerden, officieren van justitie te Zierikzee en alhier, jhr. W. C. de Jonge, substituut griffier bij dit geregtshof, en P. Hofstede van Son, substituut officier van justitie alhier.

De krijgsraad in de 5e militaire afdeeling heeft heden in de zooveel gerucht gemaakt hebbende zaak betreffende de fourrages bij de koninklijke maréchaussée in Zeeland, uitspraak gedaan, en den gepensioneerden wachtmeester thans schrijver Nouten, en den wachtmeester [illegible]houws, schuldig verklaard aan ontrouw en [illegible] administratie en bewind van penningen, en hen mitsdien veroordeeld tot eene detentie, respectievelijk van één jaar en 3 maanden. Kapitein J. C. Peeters is schuldig verklaard aan medepligtigheid daarvan, en mitsdien vervallen verklaard aan den militairen stand.

Wij zijn van goederhand onderrigt dat laatstgemelde zich tegen dat vonnis in hooger beroep zal voorzien.

Het provinciaal geregtshof in Zeeland heeft heden uitspraak gedaan in de vóór acht dagen aldaar behandelde en reeds herhaaldelijk door ons vermelde zaak van twee te Sluis woonachtige personen, beklaagd, de eerste van het uitgeven en verspreiden van geschriften, waarin de ware naam van den schrijver of drukker niet is uitgedrukt, en de tweede van strafbare medepligtigheid daaraan, terwijl hij onbezoldigd rijksveldwachter was. Zoo als wij in het nommer dezer courant van 23 junij mededeelden, werden beide bij vonnis der regtbank alhier *tot gevangenisstraf van veertien dagen en solidair* in de kosten veroordeeld, uit aanmerking dat geen de minste schade is toegebragt en het een onschuldig geschrift geldt (eene aanbeveling van twee personen voor de verkiezing van gemeenteraadsleden.)

Nadat het openbaar ministerie had gerekwireerd tot bevestiging van het vonnis, heeft het hof ten aanzien van den eersten beklaagde het vonnis vernietigd en hem vrijgesproken, doch voor zooveel den tweeden beklaagde aangaat het vonnis bevestigd.

Bij arrest van het zelfde hof is zaturdag weder een dijkwerker tot een jaar correctioneele gevangenisstraf, f 100 boete en de kosten veroordeeld, als behoorende tot degenen die bij arrest van 18 november 1858 zijn wederspannig verklaard aan de wet, en beschuldigd van het in mei 1857 gewelddadig eischen van drank in eene keet met bedreiging, en voorts van het met andere dijkwerkers zamenspannen om hun werk te staken tot het bekomen van meerder loon. Overeenkomstig de conclusie van het openbaar ministerie, werd hij, even als de anderen, van *het laatstgenoemde feit vrijgesproken.*

De gemeenteraad alhier zal op woensdag aanstaande, des namiddags ten half twee ure, eene openbare zitting houden, *waarin de volgende onderwerpen zullen behandeld worden:* missive van gedeputeerde staten, goedkeuring raadsbesluit onderhandsche verhuring; idem betrekkelijk de aangevraagde magtiging nopens de onderhandeling over beurtveer-verordeningen; idem betrekkelijk de onlangs genomen besluiten nopens het lager onderwijs; missive van burgemeester en wethouders van Utrecht en van Zierikzee, vaststelling der beurtveer-verordeningen, ook door gedeput. staten van Utrecht, wat de eerste aangaat; missive van de kamer van koophandel, voordragt periodieke aftreding commissie tot examineren van varenslieden; missive van de commissie weduwen- en weezenfonds, inzending herzien reglement voor het fonds; voorstel van burgemeester en wethouders, onderhandsche verhuring kleine werf.

Jl. zaturdag voormiddag had aan de werf der Commerciecompagnie alhier een belangrijk ongeluk plaats. Terwijl men bezig was de schoorsteen van de daar liggende moddermolen uit te ligten, sloegen de daartoe opgerigte kaapstanders om, waarbij een der werklieden aan het hoofd en de borst belangrijke verwondingen bekwam, zijnde hem behalve eene ernstige hoofdwond, het linker oor afgescheurd en twee ribben gebroken. De verwonde werd dadelijk naar het gasthuis vervoerd en verkeert in zorgelijken toestand, hoezeer er hoop op zijn herstel bestaat.

Bij de jl. vrijdag hier plaats gehad hebbende aanbesteding van levensmiddelen, brand- en lichtstoffen, benoodigd voor de godshuizen in deze gemeente voor het dienstjaar 1861, waren de prijzen van eenige der voornaamste artikelen ook hooger dan voor het loopende jaar.

Zoo werd onder anderen bedongen voor aardappelen f 3,51, thans f 3,30; boekweitmeel f 12,90, thans f 10,50; blaauwe erwten f 12,58, thans f 10; gemeene gort f 11,49, thans f 10,95; alles per mud. Arracan rijst f 20,99, thans f 14,98 per 100 ned. pond; vleesch 62 cent, thans 59 en 57 cent per pond; zout f 12,97, thans f 12,29; stroop f 39,99, thans f 26,35 per 100 pond; engelsche grove steenkolen, per mud f 1,75, thans f 1,59, en brusselsche f 1,55, thans f 1,49; vaamhout, per wis f 8,10, thans f 7,95; patentolie 50 cent, thans 42½ cent per kan; kaarsen 84 cent, thans 70 cent per pond; stijfsel f 38,95, thans f 31,95 per 100 pond.

Bossche boter was juist als voor dit jaar, 93 cent. en gorkumsche f 1,10 tegen f 1,15 per pond voor 1860; overigens waren minder in prijs: stokvisch 26, thans 32 cent per pond; zeep f 33,90, thans f 36 per 100 ned. pond.

Een buitengewoon no. van de Rotterdamsche courant behelst een telegram uit Batavia van 14 october, dat echter geene staatkundige nieuwstijdingen mededeelt. Onder de aangekomene schepen merken wij op Burgemeester van Middelburg, gezagvoerder K. Hoek, Stad Middelburg gezagvoerder D. D. Ouwehand, de laatste van Singapore. Het barkschip Walcheren, gezagvoerder D. K. van der Heijde, van Newcastle naar Singapore, is Anjer gepasseerd.

Eene depêche van de bataviasche handels-vereeniging dd. 13 october meldt, dat de berigten uit Banjermassing minder gunstig zijn en dat twee officieren bij den aanval op eene redoute het leven verloren hebben.

Door den hoogenraad der Nederlanden zijn jl. vrijdag bevestigd twee arresten van het provinciaal geregtshof in Zeeland, in de zaken van eigenaren van den Hollarepolder, en A. E. Geldolf c. s. te Gent, waarbij aan het rijk de tiendheffing ontzegd is uit ingedijkte polders, omdat alle domaniale tienden in Zeeland, krachtens de wet van 23 augustus 1822 aan het kroondomein behooren.

In de zitting der tweede kamer van heden zijn de beraadslagingen aangevangen over de staatsbegrooting voor 1861. De heeren van Bosse, ter Bruggen Hugenholtz en van Zuylen van Nyevelt hebben daarbij het eerst het woord gevoerd en zich met kracht tegen het ministerie verklaard. De heer van Hall heeft de sprekers beantwoord en de tegen het ministerie gerigte aanvallen, wedersproken.

In het voorloopig verslag der commissie van rapporteurs uit de tweede kamer, betrekkelijk de staatsbegrooting voor het departement van marine voor 1861, is gewezen op het omslagtige der productie middelen voor onzen scheepsbouw en het aantal werklieden op de vier rijkswerven, terwijl daarenboven nog zoo wel eenige schepen als de stoomwerktuigen bij particulieren vervaardigd worden. Ten anderen herhaalde men de reeds vroeger uitgedrukte meening dat de werf te Vlissingen te open ligt om als een goed rijks etablissement te worden beschouwd.

De minister van marine heeft bij zijne memorie van beantwoording (waarvan wij in ons volgend no. een overzigt hopen mede te deelen), het voornemen herhaald om twee werven, vooral die van Vlissingen, in te krimpen, van welk voornemen de verwezenlijking echter nog moet achter blijven, zoo lang het vrije gebruik van de werf te Willemsoord door de groote dok- en sluiswerken is verhinderd.

* Men schrijft ons uit Utrecht, 25 dezer:

„Door onderscheidene couranten is het reeds bekend gemaakt, dat het studentenkorps voor de volgende maskerade tot onderwerp heeft gekozen: Groepen uit de ontwikkelingsgeschiedenis der europesche volken. Deze keuze verwekte in den aanvang veel verwondering en lokte allerlei persiflages uit. Doch, nu we door het uitgegeven verslag der commissie beter bekend zijn met haar plan, moeten we erkennen dat het niet kwaad bedacht is.

„Een eerste groep zal de volksverhuizing voor den geest roepen, in de personen van Attila en zijne Hunnen. De tweede groep herinnert het heldentijdvak der Germanen, en stelt de hoofdpersonen van het Nibelungenlied voor oogen. De derde teekent den invloed der romeinsche beschaving op de Germanen en stelt het hof van Karel den Groote voor. De vierde, de invloed der oostersche beschaving en denkbeelden: de derde kruistogt. De vijfde, de invloed der klassieke beschaving. Het hof van Lorenzo Midicis. De zesde, de opkomende rijkdom, magt en invloed van den derden stand. Eene zamenkomst van de afgevaardigden der vlaamsche steden met Philips van Artevelde te Gent, julij 1382. De zevende, het bekend worden der Europeërs met andere werelddeelen, Columbus, Vasco de Gama, amerikaansche wilden enz. Eindelijk zal de achtste groep eene allegorische voorstelling „van het ontstaan der vrijheid van denken zijn."

Het plan is niet kwaad, en kan, goed uitgevoerd, effect maken, *al is het te begrijpen dat deze en gene spottend vraagt* wie wel de denkers van de achtste groep zullen zijn. Doch het is te hopen dat men door zulk een spot zich niet zal laten weerhouden om 't ondankbaar publiek wel te doen. Immers men wil de maskerade doen volgen door een zeker zeer eigenaardig schouwspel. De commissie stelde voor, en haar voorstel is aangenomen, om tenten te laten vervaardigen, waarin op den volgenden dag na de maskarade de personen der verschillende groepen zich zullen vereenigen, om de nieuwsgierigen een getrouw denkbeeld van het leven der vaderen te geven."

Uit Zierikzee meldt men dat aan de ijverige pogingen van schipper G. van Duin, voerende den reddingsschokker, de redding gelukt is ook van den gezagvoerder en de overige vier mannen der equipage, die nog aan boord gebleven waren van de op de Zeehondenplaat gestrande russische bark, waarvan wij in ons vorig nommer melding maakten. Men gaat verder ijverig voort met het bergen van den inventaris en de lading; reeds zijn 225 van de 800 vaten kokosolie gered. Op den Banjaard was mede een nog onbekende stoomboot gestrand.

De minister van binnenlandsche zaken heeft ter kennis der belanghebbenden gebragt, dat in verband met de bezwaren, welke de scheepvaart ondervindt ten gevolge van het menigvuldig ankeren van vaartuigen in het vaarwater van Bruinisse, op het havenhoofd van die gemeente een bord is gesteld, houdende waarschuwing tegen het ankeren te dier plaatse, zullende een ieder aan zich de schade te wijten hebben, welke hij beloopen mogt door in strijd met deze waarschuwing te handelen.

Volgens berigten uit Curaçao was door vele gevallene regens de hoop op een goeden oogst gunstig. Er werd een spaansch eskader verwacht om de eischen van die mogendheid tegen Venezuela te ondersteunen, wegens het verwonden van eenige immigranten van Madera (portugesche bezitting). Die eischen zouden bestaan in f 1,000,000 schadevergoeding en 4 generaals als gijzelaars voor de betaling. Echter zou de engelsche gezant tegen dien eisch als overdreven hebben geprotesteerd, en in dat geval die van zulk een zwakke mogendheid welligt weinig uitwerking kunnen hebben.

Volgens de Nieuwe rotterdamsche courant bestaat bij de regering het voornemen eerlang over te gaan tot eene wettelijke regeling der hier te lande bestaande beurtveren. Alvorens intusschen aan dat voornemen gevolg te kunnen geven, heeft de regering het noodig geacht dat de volgende vraagpunten door de gemeentebesturen zullen worden opgelost: 1. Hoe vele beurtveren zijn er tegenwoordig, en welke zijn die? 2. In verband met het beweren dat vele beurtschippers hun monopolie van de gemeentebesturen of van particulieren (zeker aftredende schippers) gekocht hebben, mededeeling hoevele onder de bestaande beurtveren titulo oneroso zijn verkregen en op welken titel dat bezit berust? 3. Hebben daar, waar beurtveren werden opgeheven, de betrokken besturen ook schadeloosstelling aan de vroegere vaste schippers gegeven? 4. Welke zijn in het algemeen de gevolgen geweest van de opheffing van beurtveren?

Naar men verneemt zal Z. M. de koning zich binnen eenige dagen naar het Loo begeven. Vrijdag zijn de koninklijke rijtuigen derwaarts vertrokken.

De heer J. J. L. ten Kate vervulde jl. donderdag avond in het lokaal Diligentia te 's Gravenhage, de tweede der letterkundige voorlezingen. Daarop droeg hij een gedicht voor, getiteld De watergeuzen, door hem vervaardigd om te worden in het licht gegeven, in den bundel Tien bladzijden uit Neerlands roem. De voordragt daarvan liet de dichter voorafgaan door een historisch overzigt van het behandelde tijdperk.

Uit Indie wordt gemeld dat men aldaar een heerlijk middel heeft uitgevonden om het batig slot productief te maken. Eenigen tijd geleden was een moddermolen uit Nederland aangebragt, die plus minus f 60,000 gekost heeft.

De molen werd in brokstukken ontscheept en verder vervoerd. Nu moest hij in elkaar gezet worden, waarmede de heeren C. en D. belast werden, op voorwaarde dat de kosten daarvan onbepaald voor rekening van het gouvernement zouden komen en beide heeren op die kosten 10 pct. voor remunatie zouden genieten.

Dat dit de beste manier is om goedkoop bediend te worden; blijkt uit de rekening door de heeren C. en D. overgelegd. Die rekening geeft de volgende opgaven:

"Voor het in elkander zetten van een moddermolen van f 60,000, f 110,000, voor honorarium 10 pct. f 11,000, totaal f 121,000.

Daarmede was de gouvernements-aardigheid nog niet uit. Toen de molen in elkander stond, ontdekte men eerst dat men hem op een verkeerd terrein had opgezet. Men zou nu verpligt zijn het ding af te breken en verder op nieuw op te rigten; bij gevolg, de kosten van afbreken niet mede gerekend, nog eens op nieuw f 121,000 uit te keeren.

Maar dat was te erg en men besloot liever, om den moddermolen geheel te vervoeren ter plaatse waar hij gebruikt moest worden. Dit kon echter niet geschieden zonder alvorens drie bruggen met palen en bijbehooren weg te breken, een werkje waarmede men duchtig bezig was, op het oogenblik dat onze berigtgever den molen bezigtigde. (*Leidsch dagblad.*)

Den 21 dezer heeft de finale veiling van goederen der Maatschappij van weldadigheid te Wateren plaats gehad; zij zijn gebragt op de som van f 52,005,50 en getrokken door de heeren de Ruyter de Wildt te Amsterdam en van Gelder te Leyden, die deze goederen dadelijk onder elkander hebben verdeeld, en, naar men zegt, de cultuur daarvan met kracht willen ter hand nemen.

Benoemingen en besluiten.

RIDDERORDEN. Benoemd tot kommandeur der orde van den Nederlandschen leeuw, de heer mr. M. H. Godefroi, minister van justitie. Vergund aan den hoogleeraar J. van der Hoeven te Leyden, het dragen der kommandeursorde van de Poolster van Zweden en Noorwegen, en aan mr. E. Zilcken, der ridderorde van het Legioen van eer van Frankrijk.

POLDERBESTUREN. Op verzoek eervol ontslag verleend aan H. A. Markusse, als gezworen van den Katsepolder.

Kerk- en schoolnieuws.

Tot predikant bij de nederduitsche hervormde gemeente te Groningen, ter vervanging van den heer dr. E. J. Diest Lorgion, tot hoogleeraar benoemd, is beroepen de heer W. Hoevers te Leeuwarden.

— Te Leyden is bij die gemeente beroepen de heer W. Scheffer, te Enschedé.

— Ten gevolge van het bedanken van den heer J. Herman de Ridder voor het beroep tot predikant bij de remonstransch gereformeerde gemeente te Rotterdam, heeft de kerkeraad de nominatie aangevuld, zoo dat deze nu bestaat uit de heeren M. Cohen Stuart, te Utrecht, H. W. Kalff, te Boskoop, en H. C. Rogge te Delft.

Marine en leger.

§ Van het in dienst stellen van het stoom-schroef-flottille vaartuig Berkel (in sommige bladen gesteld op 1 december) is nog niets officieel bekend, maar toch zal dit waarschijnlijk nog dit jaar plaats hebben, en het bevel daarover worden opgedragen aan den luitenant ter zee 1e klasse P. van der Velden Erdbrink, tot hiertoe belast met het opzigt over het inrigten en stellen der machines van en in de schroef-stoom-flottillevaartuigen De Amstel en Apeldoorn, waarvan de aflevering door het faillissement van den scheepsbouwmeester van der Hoog te Amsterdam voorloopig vertraagd is.

Ook zal Zr. Ms. raderstoomschip Amsterdam in het begin der maand december naar Willemsoord worden overgebragt ter verdere gereedmaking en waarschijnlijk ook dit jaar nog in dienst komen. Als kommandant noemt men den kapitein luitenant ter zee J. P. G. Muller.

— De kapitein luitenant ter zee G. C. C. Pels Rijcken wordt met 1 jannarij a. s. non-actief en als 1en officier op Z. M. wachtschip te Willemsoord vervangen door den kapitein-luitenant ter zee A. D. S. Clarkson.

Verkoopingen en aanbestedingen.

Den 24 dezer is te Arnemuiden verkocht eene vischschuit met inventaris, voor f 484,50.

Meteorologische waarnemingen,

gedaan op 's rijks werf te Vlissingen, des middags 12 ure.

November 1860.

Datum.	Wind. Rigting.	Wind. Kracht.	Barmometer bij O°.	Thermometer C.	betrekkelijke vochtigheid.	Spanning van den damp.	Regen in 24 u.	Laagste temperat. en verschil *met de* hoogste.		*Aanmerkingen.*
18	Nw.t.W	14	751.9	5.6	0.90	6.23	1.8	3.2	4.6	dik buijig.
19	N.N.W.	10	763.4	3.6	0.86	5.47	4	2.8	4.2	dik buijig.
20	Zuid.	5	765.2	4.8	0.86	5.85	0	2.0	4.8	betrokken.
21	Z.O.t.O	7	763.0	5.0	0.71	5.10	0	1.5	5.5	ligt bew. heijig.
22	Z. t. O.	9	751.4	7.1	0.87	6.85	8	3.0	5.0	dik buijig.
23	Z. t. W	2	754.6	5 2	0.93	6.52	1	3.2	6.0	dik mistig.
24	O.N.O.	2	757.4	5.2	0.93	6.52	0	4.0	3.1	dik mistig.

Thermometerstand.

23 nov. 's av. 11 u. 42 gr.
24 „ 's morg. 7 u. 40 „ 's midd. 1 u. 40 gr. 's av. 11 u. 36 gr.
25 „ 's morg. 7 u. 35 „ 's midd. 1 u. 38 „ 's av. 11 u. 34 „
26 „ 's morg. 7 u. 36 „ 's midd. 1 u. 38 gr.

Staten generaal.

TWEEDE KAMER.

(Nader verslag der zitting van donderdag 22 november.)

De artt. 64—71 leidden tot geene belangrijke opmerkingen. Bij art. 72 antwoordde de minister, op eene vraag van den heer Thorbecke, "waarom de hooge raad in eersten aanleg zou oordeelen, in de gevallen waarbij de staat als gedaagde was aangesproken, behalve betrekkelijk 's rijks belastingen," dat deze bepaling steunt op art. 161 der grondwet.

Over art. 82, luidende: "De hooge raad vernietigt en stelt buiten werking de vonnissen, arresten, handelingen en beschikkingen, wegens: "1. verzuim van vormen, op straffe van nietigheid voorgeschreven; 2. verkeerde toepassing of schending van het regt; 3. overschrijding van regtsmagt;"
voerden onderscheidene leden het woord. De minister nam een amendement van den heer Thorbecke over om de woorden "van het regt" te veranderen in "van de wet."

Art. 85, luidende: "De regtsmagt van den hoogen raad strekt zich op den voet, bij bijzondere wetten of algemeene maatregelen van inwendig bestuur bepaald, mede uit tot de beslissingen der regterlijke magt in de kolonien en bezittingen van den staat in andere werelddeelen;"
gaf den heer van Eck aanleiding om zich te verzetten tegen de uitdrukking "of algemeene maatregelen van inwendig bestuur," die hij uit de wet wenschte genomen te zien.

Het amendement van den heer van Eck werd met 39 tegen 29 stemmen aangenomen, waarna art. 85 zonder hoofdelijke stemming werd goedgekeurd.

Op art. 88, bepalende dat de regterlijke ambtenaren, verbonden aan de opgeheven geregtshoven, een wachtgeld van 2/3 hunner bezoldiging genieten en tot een andere betrekking geroepen, altijd zullen genieten een inkomen gelijk aan hunne tegenwoordige bezoldiging, stelde de heer Schimmelpenninck voor het wachtgeld te bepalen op het volle bedrag der tegenwoordige bezoldiging. Dit amendement werd echter met 41 tegen 26 stemmen verworpen.

Art. 89 betrekkelijk de bestendiging der tegenwoordige kantonregters werd door den minister ingetrokken doch een nieuw voorstel van den heer Heemskerk Az., om ook hunne tegenwoordige belooning, mits niet boven f 3000 te doen voortduren, in geval zulks meer bedraagt dan het hun voor 't vervolg toe te kennen bedrag, is met 50 tegen 17 stemmen aangenomen.

Over art. 93, hetwelk door den minister van justitie was gewijzigd en aldus luidde:

"De tegenwoordige ambtenaren van de regterlijke magt die niet bezitten de vereischten in deze wet voorgeschreven, kunnen hunne ambten, voor zoo verre die in wezen blijven, behouden, of ook tot gelijksoortige ambten benoemd worden.

"De tegenwoordige substituut-griffiers die den graad van meester in de regten niet bezitten, zijn tot griffier benoembaar.

"Art. 14 dezer wet is niet toepasselijk op regterlijke ambtenaren, die het drijven van handel, het doen van nering, het uitoefenen van eenig beroep, of ook de betrekking, al is zij bezoldigd, van lid, secretaris of penningmeester van waterschappen, hoogheemraadschappen, dijk- en polderbesturen onder de vroegere wetgeving met het lidmaatschap der regterlijke magt hebben vereenigd;"
voerde de heer Dullert het woord. Hij vond de nieuwe laatste zinsnede geheel in strijd met het in art. 14 aangenomen beginsel en stelde voor die bijvoeging weg te laten.

Dat amendement werd echter met 34 tegen 31 stemmen verworpen.

Art. 94*a*, luidende:

"De regterlijke indeeling des rijks in arrondissementen en kantons, het getal, de zetels en de klassen der arrondissements regtbanken en kantongeregten worden binnen twee jaren na het in werking treden dezer wet herzien en inmiddels op den bestaanden voet gehandhaafd;"
werd vervangen door het artikel door den heer Dullert bij de behandeling van art 54 voorgesteld, en nu door den minister overgenomen.

Na de goedkeuring van art. 95, vroeg bij de behandeling van art. 96, aangevende dat de wet in werking zou treden op 1 januarij 1862 of op een vroeger door den koning te bepalen tijdstip, de heer van der Linden of het niet beter ware te stellen dat die termijn van het in werking treden nader bij de wet zou worden vastgesteld.

De minister van justitie de noodzakelijkheid van zoodanige bepaling niet inziende, stelde de heer van der Linden een amendement in dien zin voor, dat met 51 tegen 16 stemmen werd verworpen.

Na de *goedkeuring van art. 96 en van de bijwegredenen werd het* wetsontwerp zelf in stemming gebragt en daarbij met 41 tegen 26 stemmen aangenomen.

Tegen hebben gestemd de heeren: Westerhoff, Begram, Duymaer van Twist, Thorbecke, de Brauw, Heemskerk Azn., van Golstein, Schimmelpenninck, Luyben, van Voorthuysen, Hoffman, van Asch van Wijck, Kien, Meylink, van Heiden Reinestein, van Diggelen, van der Linden, van Hoëvell, Poortman, van der Veen, van Bosse, Wintgens Reinders, Olivier, Wichers en Jespers.

Buitenlandsche tijdingen.

Engeland.

Londen 21 november. De verandering van klimaat schijnt op keizerin Eugénie reeds een heilzamen invloed te hebben uitgeoefend. De ongemakken en vermoeijenis van hare reis hebben haar althans niet verhinderd, onverwijld van haar verblijf in Schotland een nuttig gebruik te maken. Vergezeld van de gravin de Montebello, mevrouw de Sauley en den markies de Lagrange, begaf zij zich maandag morgen van Edinburg naar Holyrood. De keizerin bezocht aldaar het paleis en de kerk, en legde veel belangstelling aan den dag voor de herinneringen aan Maria Stuart, die in het paleis aanwezig zijn. In den namiddag bezocht H. M. het kasteel te Edinburg en betoonde zich bijzonder vriendelijk jegens de soldaten der lijfwacht.

— De heer Milner Gibson, een lid van het engelsche kabinet en voorzitter van het bestuur voor de handelszaken, heeft jl. woensdag in het openbaar over de staatszaken het woord gevoerd. Hij wijdde uit over het met Frankrijk gesloten handelsverdrag, voorspelde daarvan heilrijke gevolgen voor de twee landen en verklaarde dat het fransche tarief van in- en uitvoerregten, zoo als het nu was gewijzigd, na het engelsche het liberaalste van gansch Europa was.

Van de buitenlandsche aangelegenheden en inzonderheid van Italie sprekende, zeide hij, dat Engeland het beginsel van niet-tusschenkomst vast hield, doch zijnen bijval en belangstelling schonk aan alle natien welke om de vrijheid kampten.

Van de parlementshervorming gewagende, maakte hij de opmerking dat thans niemand gezind scheen eene reformbill te ondersteunen, maar dat een iegelijk gereed stond om zich te beklagen indien er geene reformbill wierd ingediend. Of er in de aanstaande parlementszitting weder eene voordragt betreffende dat onderwerp zal worden gedaan, verneemt men uit de rede van den heer Gibson niet.

— De heer Reuter zal voortaan zijne telegrafische berigten per telegraaf naar de londonsche dagbladkantoren zenden, door middel der draden die nu over de stad zijn gespannen en aan de redacteurs verhuurd zullen worden. Volgens de nieuwe uitvinding van prof. Wheatstone kan ieder de telegraaftaal in een half uur leeren, en dus zal het nieuws eenige seconden na de aankomst in de bladen verschijnen.

— Officiele berigten uit China van 1 october bevatten de tijding dat de tartaarsche ruiterij geslagen was, dat de geallieerde legers voor Peking stonden, en dat van den kant der Chinezen stappen waren gedaan, om onderhandelingen te openen.

— Tusschen de banken van Frankrijk en van Engeland is eene schikking aangegaan, volgens welke de eerstgenoemde van de laatste eene som van twee millioenen pond sterling in goud zal ontvangen, tegen een gelijk bedrag in zilver. Men meent, dat daardoor de toestand der geldmarkt verbeterd zal worden.

— Het gerucht der aankomst van Napoleon III was gisteren eene vergissing ten gevolge van een telegram door een spoorweg-conducteur gezonden, dat de keizer zich in een eerste-klasse wagen bevond in de Portsmouth-trein van 2 uren 30 min. De policie was in de weer, en de menigte juichte bij de aankomst van een heer met zware knevels, doch die Napoleon niet was.

— Het vlugschrift: „Empereur et pape" heeft hier veel belangstelling gewekt. Niettegenstaande de verzekeringen van Le constitutionnel houdt men zich zeker overtuigd, dat Napoleon er de hand in heeft. De denkbeelden, die het vlugschrift kenmerken, zijn onze natie bijzonder welkom. Onafhankelijkheid van de kerk te Rome is een gewigtige stap ten voordeele van het protestantismus en moet natuurlijk in ons land algemeen bijval vinden.

— Eene depêche uit Napels van den 22 dezer aan The times zegt dat bij Koning Frans II den vorigen dag een aderbreuk ontstaan is, en dat eene stoomboot uit Gaëta te Napels was aangekomen, om artsen te halen.

Duitschland.

Berlijn 23 november. Uit Petersburg wordt berigt, dat de commissien, benoemd tot het onderzoek der kwestie van emancipatie der lijfeigenen, na gedurende twee jaren werkzaam te zijn geweest, opgeheven zijn. De keizer heeft de leden zijn innigsten dank toegebragt voor de pogingen, door hen tot vermeerdering van de welvaart van eene zoo talrijke klasse der bevolking en van het vaderland in het werk gesteld. Men verwacht dat insgelijks *de hoofdcommissie haren arbeid weldra zal voltooid hebben,* en de daartoe betrekkelijke wetsvoordragt binnen zeer korten tijd zal worden ingediend bij den rijksraad.

Frankfort 22 november. Men spreekt hier veel van een plan, dat, indien het verwezenlijkt mogt worden, voor Duitschland zeer weldadige gevolgen zou kunnen hebben. Door Pruissen zou namelijk het voorstel gedaan zijn tot het houden eener algemeene bijeenkomst der duitsche vorsten, met het doel de nog bestaande geschillen definitief te regelen, en voor alle eventualiteiten de noodige maatregelen te nemen.

Belgie.

Brussel 24 november. Gisteren is door de kamer van volksvertegenwoordigers met 55 van de 92 geldige stemmen tot [illegible] gekozen de heer Vervoort, afgevaardigde van Antwerpen, die deze betrekking dadelijk heeft aanvaard.

In het begin der zitting heeft een vrij ernstig incident plaats gehad. De burggraaf de Vilain XIIII heeft namelijk den minister van buitenlandsche zaken geïnterpelleerd omtrent hetgeen te Antwerpen heeft plaats gehad, tijdens de aankomst van H. M. de keizerin van Oostenrijk. De *Moniteur* heeft namelijk gemeld, dat de hertogin van Brabant en de graaf van Vlaanderen, waarschijnlijk *om zich naar het duitsche ceremonieel te gedragen,* de knie gebogen hebben, om de hand der keizerin te kussen. Genoemd lid heeft den minister gevraagd, dat hij in het officiële dagblad dit feit zou doen wederspreken, 't welk, zoo het waar was, „zeer ongepast zou zijn en te regt het vaderlandsch gevoel zou kwetsen." De heer Devaux heeft te kennen gegeven, dat de kamer zich niet had bezig te houden met kwestien van hof-etiquette. De minister drukte zich op de zelfde wijze uit, en het incident had toen geen verder gevolg.

— De poging van de afgescheidenen der groote liberale kiesvereeniging om de jongste verkiezingen voor den gemeenteraad, wegens een gebrek in den vorm, te doen vernietigen, heeft schipbreuk geleden op het besluit van gedeputeerde staten der provincie Brabant, die tot die vernietiging geene voldoende termen hebben gevonden.

Frankrijk.

Parijs 25 november. Gisteren behelsde de Moniteur de benoeming van graaf Walewsky *tot minister van staat,* in plaats van den heer Fould, op zijn verzoek ontslagen. Dit decreet werd niet ten onregte beschouwd als de voorlooper van belangrijke staatkundige veranderingen, daar het zelfde blad heden [illegible] waarvan de inhoud [illegible].

Als een schitterend bewijs van 's keizers vertrouwen, en ter bereiking van het doel om aan de groote staatsligchamen een meer regtstreeksch aandeel te geven in de algemeene staatkunde van het bewind, is bepaald dat de senaat en het wetgevend ligchaam jaarlijks een adres van antwoord zullen inzenden op de keizerlijke troonrede. Over dat adres zal worden beraadslaagd in tegenwoordigheid der commissarissen van de regering, door wie de noodige inlichtingen zullen worden verstrekt ten opzigte der binnen- en buitenlandsche staatkunde van het keizerrijk. Er zullen bepalingen worden gemaakt om aan het wetgevend ligchaam de uitdrukking van zijn gevoelen en de openbaarheid zijner beraadslagingen te vergemakkelijken. Gedurende de zittingen, zal de keizer ministers zonder portefeuille aanwijzen *om in overleg met* staatsraden, de wetsontwerpen tegenover de kamer te verdedigen.

Hierop volgt een aantal decreten, bepalende: de opheffing der betrekking van minister van het huis des keizers, welke vereenigd wordt met die van grootmaarschalk van het paleis; de opheffing van het ministerie voor Algerie en de kolonien, welke zaken zijn gevoegd bij het ministerie van marine; gewijzigde inrigting van de ministerien voor onderwijs en openbare werken, en voor landbouw en koophandel.

Voorts is de heer Chasseloup-Laubat benoemd tot minister van marine en kolonien, en maarschalk Pelissier tot gouverneur-generaal van Algerie, terwijl de admiraal Hamelin de portefeuille van marine nederlegt en groot kanselier van het legioen van eer wordt.

Al deze veranderingen zijn het persoonlijk werk des keizers, die naar men verzekert, daarop bij zijne raadslieden heeft aangedrongen, met verwijzing naar de omwenteling in Italie en den invloed welken daardoor is uitgeoefend op den geheelen loop der denkbeelden in Europa.

Graaf de Morny moet het op deze wijzigingen betrekkelijk rapport gesteld hebben, en deze schijnt thans vooral hoogen prijs te stellen op zijne betrekking van president van het wetgevend ligchaam, zoodat hij den gezantschapspost te Londen heeft afgewezen. Daarvoor wordt thans genoemd graaf [illegible].

[illegible] spreekt men er van dat de heer de Thouvenel [illegible] heeft aangeboden, en dat de graaf de Persigny hem als minister van buitenlandsche zaken zal opvolgen, terwijl deze [illegible] met de portefeuille van binnenlandsche zaken [illegible] worden.

— [illegible] eene overeenkomst waarbij verschillende [illegible] de aanhechting van Savoye en Nizza geregeld worden. [illegible] provincien zal in de sardinische staatsschuld voor [illegible] millioen [illegible] worden.

— La patrie [illegible] tegen, door sommige [illegible] verspreide [illegible] eerstdaags [illegible] vertrek. „De meest authentieke inlichtingen, zegt het blad, bevestigen dat de heilige vader vol vertrouwen op de toegenegenheid der fransche troepen, niet voornemens is de hoofdstad *van den kerkelijken staat te verlaten.*"

— Men verneemt, dat de aankoop van al onze spoorweglijnen door den staat in den jongsten ministerraad in beginsel is vastgesteld. Voorts moet het jaar 1861 als tijdstip daarvoor zijn aangewezen. Men zegt verder dat de bekende economist Michel Chevalier voornemens is zich met alle mogelijke middelen tegen de verwezenlijking van dat plan te verzetten.

— Bij besluit van den minister van binnenlandsche zaken is het te Blois uitkomende dagblad La France centrale voor den tijd van twee maanden geschorst, op grond, dat het, onder het voorwendsel der verdediging van de godsdienstige belangen, gedurig de constitutie en de landswetten aantast en daarbij de staatkundige hartstogten in beweging brengt. La France centrale is een clericaal orgaan van de zelfde rigting als het dagblad La gazette de Lyon, 't welk onlangs is verboden.

Italie.

De *turynsche Opinione* behelst in haar nommer van den 20 dezer het volgende artikel: „Zekere dagbladen hebben *berigt dat Garibaldi zich* bereid had verklaard te Napels te blijven, mits hij er door den koning tot algemeen stedehouder voor een jaar en met beperkte volmagt aangesteld wierd. Wij gelooven te kunnen verzekeren, dat dit berigt, welks waarheid door sommigen is betwijfeld, volkomen juist is. Heeft de koning Garibaldis aanzoek moeten afwijzen, de reden ligt in Zijner Majesteits diepen eerbied voor den constitutionelen regeringsvorm, in welks zegeningen ook de zuidelijke provincien moeten deelen.

— De vertegenwoordigers der mogendheden, die koning Frans naar Gaëta gevolgd waren, hebben die vesting verlaten en zijn te Rome aangekomen. De depêche voegt er bij, dat dit plaats gehad heeft op uitnoodiging van den koning. Dit feit heeft ontegenzeggelijk zijne beteekenis. Men weet, dat de koninginmoeder, de prinsessen en de jeugdige prinsen der bourbonsche familie Gaëta *insgelijks reeds verlaten hebben en te* Rome zijn gearriveerd.

Te midden der tegenstrijdige berigten omtrent den toestand van het garnizoen te Gaëta, verneemt men thans een en ander, waaruit blijkt, dat de pimonteesche generaals opzettelijk de voorwaarden tot overgave, hun door de buiten Gaëta gelegerde napelsche troepen voorgesteld, van de hand hebben gewezen, om het koning Frans II nog moeijelijker te maken. Deze werd namelijk daardoor genoodzaakt die troepen binnen de vesting te houden, terwijl deze vermeerdering van 9000 man met het oog op den voorraad van levensmiddelen en andere benoodigheden, voor hem inderdaad geen gering bezwaar moest opleveren. Er zijn toen 6000 man binnen Gaëta opgenomen, terwijl de overige in den Borgo-di-Gaëta gelegerd zijn. De Piemontezen staan op slechts een halve mijl van daar.

Handelsberigten.

Meekrapprijzen.

Rotterdam 26 november.

Meekrap werd heden weinig geveild. De stemming was flaauw, en slechts enkele partijtjes zijn iets lager afgegeven.

Graanmarkten.

Amsterdam 26 november.

Tarwe en gerst onveranderd.

Raapolie op zes weken f 43. Lijnolie op zes weken f 31¼.

Rotterdam 26 november.

Tarwe was heden f 1,25, erwten f 1, rogge, haver, wit zaad en paardeboonen 20 cent lager.

Axel 24 november.

Tarwe f 10,75 a f 12,15; Rogge f 6,55 a f 7,—; Wintergerst f 6,05 a f 6,55; Zomer dito f 5,60 a f 5,85; Haver f 3,50 a f 4,50; Paardeboonen f 7,00 a f 7,45; Bruineboonen f 8,40 a f 12,15; Groene erwten f 8,40 a f 10,25; Boekweit f 7,— a f 7,45, per mud.

Prijzen van effecten.

Amsterdam 26 november.

Nederland.	Certific. Werkelijke schuld	2½	pct.	62⅛
	dito Nationale dito	3	„	75½
	dito dito dito	4	„	97⅛
	Aand. Handelmaatschappij	4½	„	129½
Rusland.	Oblig. 1798/1816	5	„	102
	Certific. Hope & co.	4	„	76¾
	dito dito 1855, 6de serie	5	„	96¼
	dito	6	„	57¾
	Aand. spoorweg			207
	Leening 1860. (contant)	4½	„	89¾
Polen.	Schatkistobligatien	4	„	—
Spanje.	Obligatien	1½	„	40⅜
	dito binnenlandsch	3	„	47⅛
	Certific. coupons bewijzen			—
	Crediet instelling			—
Oostenrijk.	Obligatien Weener metalliek	5	„	45⅛
	dito amsterdamsche	5	„	66⅜
	dito nationale	5	„	52⅜
	dito 1847/1852	2½	„	24⅜
	Bank actien	3	„	638
Belgie.	Certificaten bij Rothschild	2½	„	—
Portugal.	Obligatien	3	„	46
	dito nieuwe	3	„	44½
Grenada.	dito			13½
Venezuela.	dito	2½	„	—
Illinois.	dito	7	„	80
Mexico.	dito	3	„	20½

Londen, 24 november, ten 12 ure. Consols 93⅜.

Weenen, 24 nov. (slotprijzen) Metalliek 5 pct. 66,50.

Parijs, 24 nov. (slotpr.) 4½ pct. compt. —,— 3 pct. 70,15

Boekbeschouwing

Waarheen? Een woord aan de lezers van Max Havelaar. Leiden bij P. Engels.

Ieder heeft Max Havelaar gelezen. De schrijver wilde gelezen worden, en hij heeft zijn doel bereikt. Weinige weken zijn voldoende geweest om hem alom te doen kennen. Niet in een droog verslag, niet in een officieel betoog, maar in de taal van het innigst medelijden, in de taal van opgewonden verontwaardiging schilderde hij ons den druk van den Javaan. Zijn boek sprak tot ons hart en, daargelaten de vraag of het een *roman* dan wel een *historie moet heeten, onze harten hebben* gebeefd bij het verhaal van de ellende van Saïdja, gelijk zij beven bij de lezing van de gelijkenis van *den armen Samaritaan.*

En de stijl van Max Havelaar heeft ons in verrukking gebragt. Met blijdschap hebben wij begroet een nieuw ontdekte ster der eerste grootte aan onzen litterarischen hemel. Wij hebben bewonderd een rijkdom van talenten, een pracht van fantasie, die zich nu eens openbaart in het schitterende en verblindende koloriet van het oosten, dan weder in de sobere en statige vormen van het grieksche ideaal.

Ook de ongenoemde schrijver van het vlugschrift, dat wij thans bespreken willen, de heer W. H. uit Leyden, heeft de betoovering ondervonden van het splinternieuwe genre, hetwelk Max Havelaar met zoo veel geluk in ons land heeft ingevoerd. Sedert Macaulay met zijne „Geschiedenis van Engeland" en zijne „Historische schetsen" zich een toegang heeft gebaand tot onze studeervertrekken, is ons menig nederlandsch geschrift onder de oogen gekomen, dat aan den fonkelenden stijl van den *beroemden engelschman onwillekeurig* deed denken. Macaulays van den tweeden en derden rang hebben zich allerwege geopenbaard. Eveneens verwachten wij weldra Max Havelaars in kinderschoenen te ontmoeten. „Waarheen?" schijnt ons toe, de schrijver houde het ons ten goede, eene eerste nabootsing te zijn van den aangrijpenden schrijftrant van den heer Douwes Dekker.

En toch is „Waarheen?" een tegenschrift. Men heeft Max Havelaar verweten dat hij kalkoenen stal en, om anderen uit den nood te helpen, schulden maakte; men heeft hem, en te regt, verweten eene buitengewone mate van ijdelheid en zelfvoldoening, eene liefde, eene kracht van medelijden, even groot jegens zich zelven, als jegens den armen Javaan; men heeft hem, en te regt, verweten de welsprekende oproerkreten, die hij slingert aan het einde van zijn welsprekend boek. Tot al deze verwijten heeft de schrijver van „Waarheen?" er nog een gevoegd, dat welligt bij velen ingang zal vinden, maar in onze *oogen een uiterst verderfelijke strekking heeft.*

Ofschoon onze anonymus twijfelt aan de waarheid der feiten, *die Max Havelaar mededeelt, althans aan hare onpartijdige* voorstelling wil hij ze eens als onloochenbaar zeker aannemen. Hij wil eens onderstellen dat geweld en onregtvaardigheid in Indie op den troon zitten, dat Max Havelaar om zijne trouwe pligtsvervulling ontslagen is, dat de Javaan mishandeld en gekneveld wordt. Welnu, in dat geval keurt hij ten sterkste af dat Max Havelaar een boek geschreven heeft, hetwelk door kameniers voor eenige centen wordt gehuurd, en door lakkeijen van ministers en gouverneurs-generaal wordt gelezen. Hij keurt het af dat Max Havelaar onvoorzigtig genoeg geweest is om te schrijven in het openbaar, vergetende „dat zich in Nederland, even als in iederen anderen staat, een tal van ontevredenen bevindt, die zich achter zijn boek zouden verschuilen om zich te verzetten tegen een bestuur, dat niet handelde in hunnen geest en om zaden van oproer en omwenteling te verspreiden, die noodlottig zouden kunnen worden voor ons goed en dierbaar Nederland." Hij zou gewenscht hebben dat Max Havelaar *geschreven had* „niet voor het publiek, maar enkel voor den koning;" dat hij „bij het nederlandsch bestuur eene krachtige maar bescheidene poging had aangewend en alles met bezadigdheid voor dat bestuur uiteen gezet, zoo als het nu blijkbaar onbezadigd is gedaan voor de oogen van het gansche nederlandsche volk." Dat ware naar zijn inzien „de eenige koninklijke weg" geweest.

Welnu, in onze oogen is dat verwijt onzedelijk en verderfelijk. Voorzeker, mijn anonymus, de weg, dien gij aanprijst, ware niet slechts koninklijk, maar zelfs keizerlijk geweest in het keizerlijke Frankrijk, waar de burgers al hun regten en al hun pligten aan den vorst hebben afgestaan; waar de staat de voogd van allen is, het iniatief van alles neemt; waar een oogwenk van Napoleon voldoende is om het gansche rijk van aanzien te doen veranderen, waar men zoo zachtkens dommelt, terwijl wetten worden gemaakt, besluiten uitgevaardigd, oorlogen verklaard, vredestraktaten gesloten, belastingen opgelegd enkel door den vorst. Tot dat de ure slaat waarop het volk, dat alles van den staat en niets van zich zelf verwacht, bij hetwelk stelselmatig het gevoel van kracht en verantwoordelijkheid wordt onderdrukt, in blinde woede losbarst, het land in lichte en laaije vlam zet, den almagtigen kolossus omverschopt, zijn zege viert gedurende een wijle van teugellooze anarchie, om dan weder, ontzet over zich zelf, zijn vrijheid verwenschende, zijn ongebondenheid verfoeijende, met vreugde te grijpen naar de boeijen, welke het voor een oogenblik verbroken had. O, anonymus, gij moogt dat alles met verrukking aanschouwen, of liever, gij moogt vergeten dat revolutie en despotisme de wrange vruchten zijn van het noodlottig stelsel van alvermogen van den staat, gij moogt het laken in Max Havelaar dat hij niet slechts op den koning, maar op het volk, een beroep heeft gedaan; wij niet aldus, want wij zijn hoogelijk ingenomen met de politieke regten, welke de grondwet, waaronder wij leven, ons verleent. Wij schatten hoog het stelsel van publiciteit, dat gehuldigd wordt in het vrije Nederland, al moge het soms [illegible] zich betoonen in zijn [illegible] werking; wij zijn door redelijke en zelfbewuste [illegible], maar niet door bange vrees, verbonden aan ons koningrijk huis van Oranje!

Jean Jacques Rousseau zegt ergens: „Het beste bestuur zou zijn een volslagen despotisme, maar de despoot moest een God zijn." Het is waar, indien wij leefden onder zoodanig bestuur, dan zou Max Havelaar zijn boek niet hebben behoeven te schrijven, dan zou het voldoende zijn geweest zijne grieven, in zoo verre zij namelijk regtmatig zijn, aan den vorst te openbaren om onmiddellijke herstelling van het onregt te erlangen; dan zou vlug en handig alles voor het volk, en niets door het volk worden verrigt; dan zou ons land een hemel van zaligheden zijn, waar men ongestoord kon genieten en slapen; en toch meenen wij dat zoodanig bestuur het ellendigste zou wezen dat immer zou kunnen verwerkelijkt worden, want wij gelooven dat wij arm zouden zijn ondanks onzen rijkdom, en dat wij meer winste doen met drie talenten, die wij ons zelve al zwoegende en ploegende verwerven, dan met twaalf, die ons in den schoot worden geworpen.

Wil iemand nader onze bedoeling leeren kennen, hij neme dan ter hand de Praktische volksalmanak van 1861, en leze het uitstekende opstel van mr. Buys, getiteld: Zelfregering. En dan zal hij beprijpen waarom wij de vrees voor publiciteit niet aarzelen onzedelijk en gevaarlijk te noemen, en daarom het vlugschrift van den anonymus uit Leyden ten sterkste veroordeelen, ofschoon wij overigens ons ganschelijk onbevoegd verklaren om uitspraak te doen over de regtmatigheid der grieven, welke Max Havelaar tegen het bestuur van onze kolonien heeft aan den dag gebragt.

Advertentien.

Getrouwd:

P. C. MOLENAAR,
IJsselmonde, Weduwn. van C. M. DUNLOP,
den 23 November 1860. met
M. A. DUNLOP.

Heden verloste door Gods goedheid zeer voorspoedig van een' welgeschapen ZOON, de geliefde Echtgenoot van C. J. VAN DALSUM, geb. KNÜPPEL.

Vlissingen, 23 November 1860.

Kennisgeving aan Vrienden en Begunstigers.

Heden overleed, in den ouderdom van 66 jaren, mijne geliefde Echtgenoot CORNELIA WAARDENBURG.

Middelburg, ABRm. MEIJER.
den 25 November 1860.

Algemeene kennisgeving.

Heden overleed te Oost-Souburg, na een langdurig en smartelijk lijden, onze geliefde Broeder en Behuwdbroeder LEYN PUYPE, diep betreurd door zijne Vrouw en Kinderen en verdere Betrekkingen.

W. UITERSCHOUT.
26 November 1860. J. PUYPE.
P. PUYPE Az.

Algemeene kennisgeving.

PATENT-WET.

De Nederlandsche Maatschappij ter bevordering van Nijverheid wenscht de bezwaren te kennen, die in ieder Departement tegen **de Patentwet** mogten bestaan, ten einde van de verkregen opgaven een rapport te vormen, en alsdan bij de Hooge Regering op eene wijziging dier wet aan te dringen.

Ten einde hieraan gevolg te geven, noodigt het Bestuur van het alhier gevestigd Departement ALLE PATENTPLIGTIGEN in deze Gemeente beleefdelijk uit, om, zoo zij bezwaren tegen de Patentwet mogten hebben in te brengen, die, zoo veel mogelijk door feiten gestaafd, vóór den 10 December a. s., schriftelijk aan den Secretaris van het Bestuur te willen opgeven.

Middelburg, den 21 November 1860.

Het Bestuur voornoemd,
G. A. FOKKER, Voorzitter.
J. W. DE RAAD, Secretaris.

De DIRECTEUR der Registratie en Domeinen voor de Provincie Zeeland, maakt bekend dat de Rijks Tollen in Zeeland, door de Ontvangers der Registratie en Domeinen te **Middelburg**, **Sluis** en **Tholen**, op de nagemelde dagen, des voormiddags ten tien ure, in het openbaar zullen worden Verpacht voor drie jaren, in te gaan met 1 Mei 1861, en te eindigen ultimo April 1864, te weten:

te **Middelburg** in het Nederlandsch Logement, op den 8 December 1860;

te **Oostburg** in de Herberg De Eenhoorn, op den 11 December 1860;

te **Tholen** in het Logement Zeelands Welvaren, op den 10 December 1860.

Zulks ten overstaan van de Notarissen VAN DER HORST SERLÉ te Middelburg, LE NOBEL te Oostburg, en VAN VOORST CATSHOEK te Tholen.

De algemeene en bijzondere Voorwaarden van Verpachting liggen ter lezing ten Raadhuize der Gemeenten Middelburg, Zierikzee, Tholen, Sas van Gent, Sluis, Oostburg, Aardenburg, Breskens, Eede, Nieuw- en St. Joosland, Poortvliet, Scherpenisse en Schoondijke, zoo mede ten Kantore van de Ontvangers en Notarissen voornoemd.

De Directeur voornoemd,
VAN DER VEN.

AANBESTEDING

VAN GRANEN TEN BEHOEVE VAN DE
Garnizoens-Bakkerij te Vlissingen,

Op Dingsdag den 11 December aanstaande, des middags ten 12 ure, zal op het Bureau van den ondergeteekende, in de Nieuwstraat, wijk H 236, publiek worden aanbesteed de levering van:

VIJF LASTEN jarige **Rhijn Tarwe,** wegende minstens 77 Nederlandsche Ponden per Mud.

ZES LASTEN jarige **Zeeuwsche Tarwe,** wegende minstens 74 Nederlandsche Ponden per Mud.

DRIE LASTEN jarige **Inlandsche** of **Pruissische Rogge,** wegende minstens 72 Nederlandsche Ponden per Mud.

Volgens Voorwaarden van heden af aan ter lezing liggende op gemeld Bureau, van 's morgens 9 tot 's middags 12 ure, strekkende tot narigt van den Belanghebbende, dat het Merk op de aangeboden Monsters, in de Voorwaarden bedoeld, voorkomende, ook op den Omslag waarmede het Inschrijvingsbillet wordt ingezonden, moet worden gesteld.

Vlissingen, den 25 November 1860.

De Militaire Onderintendant, belast met het toezigt over de Garnizoens-Bakkerij,
RIJGERBOS OUWENS.

AANBESTEDING.

De RENTMEESTER van **Cortgene** is voornemens om op Zaturdag den 1 December 1860, des voormiddags 11 ure, in het Logement DE KORENBEURS, bij P. J. BREKER te **Goes**, aan te besteden:

Het BOUWEN van een geheel nieuw BOUWMANS-WOONHUIS en STOOKHUIS, op de Hofstede in pacht bij PIETER DE LOOFF, in den Wissekerkepolder, onder de Gemeente en Ambachtsheerlijkheid Cortgene, met de leverantie van alle benoodigde Materialen, Daggelden enz.

Aanwijzing in loco zal plaats hebben op Donderdag den 29 November e. k., op den middag; terwijl de Bestekken en Teekeningen van stonden aan ter lezing en inzage liggen te Goes, ten Kantore van den Rentmeester voornoemd en bij den Heer Architect LOUIS PHILIP DE LANNÉE DE BETRANCOURT.

De Rentmeester voornoemd,
J. FRANSEN VAN DE PUTTE.

PUBLIEKE

VEILING

OP DE

WERF DE VOLHARDING,

op Donderdag 29 November eerstk., 's middags om half één ure precies, van eene groote partij EIKEN en GREINEN

SCHEEPSHOUT,

waaronder Eiken Dekbalken, zeer geschikt voor Leggers van Bruggen en herstelling van Beschoeijingen, Eiken Planken, Ribben en Palen, uitmuntend geschikt voor inrigting van Stallen, Klaauwborden, Mestputten, Schuttingen enz.; wijders eene partij Inhouten, breede en smalle Greinen Dekdeelen, geschikt voor Muurplaten, Dorschvloeren enz., en eindelijk eene groote partij

BLOK-, TOUW- EN KETTINGWERK,

een Scheepsgiek, een Greinen Boegspriet uit een stuk, divers Rondhout en eene aanzienlijke partij

SCHEEPS-IJZER,

waaronder Knieën, Banden, Staven, Bouten enz. enz.

Dagelijks voor een ieder te bezigtigen.

BOOMEN.

PUBLIEKE VERKOOPING op Vrijdag 30 November 1860, voormiddags 9 ure, van **150 stuks Esschen** en **100 stuks Kanada opgaande BOOMEN,** op de Hofstede bij P. DE LOOFF, aan den weg onder **Wissenkerke.**

J. W. VADER, Nots.

De Notaris J. M. BOUVIN zal op Maandag den 3 December 1860, 's namiddags ten 3 ure, in de Herberg te **Oosterland,** publiek en aan de meestbiedenden presenteren te verkoopen

EEN WOONHUIS EN ERF,

zijnde eene van ouds gerenommeerde en welbeklante **Broodbakkerij en Kruideniers winkel,** in het Groenendaal, een daarnevensstaand **HUIS EN ERF** en een **TUIN,** aan den Molenweg; alles gelegen in de Gemeente Oosterland voornoemd.

Nadere informatien te bekomen ten Kantore van gezegden Notaris. Brieven franco.

OPENBARE VERKOOPING van OPGAANDE **Olmen, Essen** en **Populieren BOOMEN,** in het **Nieuwland,** op den Dijk van Oud Sint Joosland, Woensdag den 5 December 1860, des voormiddags ten tien ure.

VERKOOPING TE WESTKAPELLE.

De Notaris P. LOEFF zal op Dingsdag den 11 December 1860, des voormiddags ten 10 ure, te **Westkapelle,** in de Herberg bewoond door L. DEN HOLLANDER, in het openbaar ter verkoop aanbieden

15 WONINGEN MET ERF,

staande en gelegen te Westkapelle, in de Noord, en in de Koestraat, gemerkt no. 211, 210, 209, 208, 207, 206, 205, 204, 156, 157, 158, 159, 160 en 297.

Voorts een **HUIS en SCHUURTJE met ERF,** staande en gelegen te Westkapelle aan en bij den Dijk, genaamd KALLO, eerst dezer dagen nieuw gebouwd.

En eindelijk **een Perceel BOUWLAND,** onder Westkapelle, groot 40 Roeden 60 Ellen, genaamd het ROTTEVELD, gelegen aan de Vaart.

Alles bij uitgezette Kaarten breeder omschreven.

De Woningen en het Huis en Schuurtje zullen daags vóór den verkoop te zien zijn, terwijl inlichtingen kunnen worden verkregen bij LEUNIS VERHULST ABz., te Westkapelle en ten Kantore van genoemden Notaris te Koudekerke.

FRAAIJE MODERNE SCHILDERIJEN

van KOEKOEK, VROLIJK, WALTER, SMITS, FONTENAY, HULK en HAANEN, ter bezigtiging bij de Boekhandelaars VAN BENTHEM & JUTTING.

Tegen solide Hypotheek en billijke Rente belangrijke **KAPITALEN beschikbaar.** — Te bevragen bij Notaris VAN DEN BUSSCHE, te Goes.

UIT DE HAND TE KOOP

een vierjarige goed gedresseerde **MUILEZEL,** groot van taille. — Te bevragen aan het BUREAU DER GOESSCHE COURANT.

Gedurende deze week IN LOSSING, per SUSANNA, Gezagvoerder JAMES COOPER, eene Lading bestbrandende **NEWCASTLE KOLEN,** voor

A. C. VAN ASSENDELFT.

IN LOSSING **Brusselsche** en **Schotsche KOLEN**: JOHs. VAN DER LEYE, Firma BEHEYDT & Co.

MAGAZIJN VAN
HOEDEN, PETTEN EN PELTERIJEN.

Ontvangen de nieuwste Modellen van Zijden HEEREN-HOEDEN en WINTER-PETTEN, Kinderhoedjes voor Jongeheeren en Jongejufvrouwen; — eene groote partij PELTERIJEN, bestaande in Fluwein, Steinmarter, Amerikaansch Marter, Marter-Brulé, Bizang, Petitgris, Dons en Heeren HANDSCHOENEN.

NB. De Pelterijen worden aan het Magazijn gemaakt en vermaakt.

Kortendelft, G 14. **J. BUYS.**

ONTVANGEN een ruim assortiment

MODERNE PETTEN,

alsmede **ZWARTE LAKENS** van twee El breed, à **f 1,80** en hooger.

B. HENNING, Langendelft, B 152.

J. H. SCHENK,

GALANTERIEN EN SPEELGOEDEREN,

Berigt zijnen geachten Begunstigers de ontvangst der Nieuwe Goederen voor het a. s. **St. Nicolaasfeest.**

SINT-NICOLAAS.

ONTVANGEN eene groote partij **Kinder Speelgoed,** waaronder Pistolen met en zonder Muzijk, Belegerings-Spellen, Verwdoozen met Koperen Figuren, Keukens en Fornuizen, Werkdoosjes in alle soorten, Kinder Tasschen enz., te veel om te vermelden; is van heden af uitgepakt en te bezigtigen, hopende met een ieders gunst vereerd te worden, belovende eene prompte en civiele bediening. **D. LANTAIN,** Kortendelft, F 12.

Nieuwe Mallaga **Citroenen,** à f 2,90 per 100, bij DEKKER, Smallekade. Bij denzelven door aankoop van vier Koeijen dagelijks **Zoetemelk** te bekomen.

Met primo Maart aanstaande een aankomende **Wagenmakers-Knecht** benoodigd, vast werk begeerende, bij P. HOUMES, Wagenmaker, Seisstraat te Middelburg.

Eene **Noodhulp-Linnenmeid** benoodigd. Adres bij VAN BENTHEM & JUTTING.

TAFEREELEN

UIT DE

BIJBELSCHE GESCHIEDENIS.

TEN GESCHENKE
VOOR DE JEUGD AANBEVOLEN,
DOOR
J. C. SCHULTZ JACOBI,
Predikant te Rotterdam.
24 Platen.
Uitgave van **H. NIJGH.** Prijs f 1,75.

PAUS
en
KEIZER.

DOOR
J. M. CAYLA.
Uitgave van H. NIJGH. Prijs 25 cents.

SNELPERSDRUKKERIJ VAN DE GEBROEDERS ABRAHAMS.